

Előfizetési árak: Egy hónapra 4 pengő, negyedévenként 10 pengő 80 fillér. Egyes példányok ára (pályaudvarokon is) 10 fillér, vasárnaponként 32 fillér, a Pesti Hírlap Vasárnapja nélkül 12 fillér.

PESTI HÍRLAP

Szerkesztőség: Vilmos császár-ut 78. Telefon: Aut. 122-96. Főtitkár: Vilmos császár-ut 78. Tel. mint a szerkesztőségnél. Erzsébet-körút I. Tel. J. 352-96. A hírek jegyzékét az apróhirdetéseken élén közöljük.

Genf után.

Szent Ágoston híres mondása: »Roma locuta, causa finita«, Róma szólt, az ügy be van fejezve, csak okkal-móddal alkalmazható arra a népszövetségi tárgyalásra, amely az elmúlt éjjel, pontban éjfélkor véget ért. Az a műsor ugyan, amelyet a kisantant erőszakolt rá a Népszövetség programjára, elintéződött. Arról többé szó sem lehet, hogy a kiváló testület előtt Magyarország mint a marseillei királygyilkosság felbujtója, vagy éppen tettese szerepeljen. Ez a vád a maga hamisságához méltóan összeomlott s aki ezt a Genfben történtek után újra fel akarná melegíteni, csak örült lehet, vagy gonosztevő.

Amde ezzel a páratlanul erőszakos vádemeléssel kapcsolatban történt egy és más, ami komolyan megfontolandó s ami felett a magyar közvélemény nem térhet napirendre.

Állapítsuk meg mindenekelőtt, hogy a kisantant e rohamának tulajdonképpen mi volt a célkitűzése s azután térjünk rá arra, minő eredményt mutathatnak fel.

Első céljuk az volt, hogy Magyarországot a vádlottak padjára s onnan a művelt világ szégyenpadjára ültessék. Kirekesszék a kulturált államok sorából, mert ugyebár, az olyan nemzet, amely királygyilkosságban bűnrészes s amely alkalmatlan embereket, akár királyok, akár trónörökösök, akár csak politikusok legyenek is azok, gyilkosság útján távolít el a közéletből, nem érdemli meg, hogy azok sorában helyet foglaljon? Ezen cél elérése kedvéért nem is egyes hatóságokat, hanem az egész országot kellett megvádolni és megfenyegetni, eléggé érthetően hangoztatva, hogy amennyiben a Népszövetség nem áll kötélnek s nem bélyegzi meg Magyarországot az orgyilkosság pecsétjével, következik a háború. A háború, amelyért annyira epedezik az egész világ!

A második céljuk, az elsőnek elérése után mint természetes következmény hullott volna az ölkükbe: kipelengérezni, kipusztítani, megsemmisíteni a revíziós gondolatot és törekvést. Ugy állítani be a Népszövetség előtt, mintha Európa leggyilkosabb veszedelmét jelentené s az emberiség jóltevőjének tekintendő (talán Nobel-díjra is érdemes), aki ezzel egyszer és mindenkorra végez.

Helyesnek tartjuk, ha mindenekelőtt a revíziós kérdéssel foglalkozunk, amely szívügyünk s azután rátérünk még a királygyilkosság ügyére is, amelyhez semmi közünk sincs, de amelynek, bár elintézett, vádjaiából is le óhajtanánk vonni bizonyos következtetést.

Ami a revíziót illeti, teljesen eltekintve attól, hogy mellette-ellene hányan és kik szólnak, a legnagyobb jelentőségűnek tartjuk azt a körülményt, hogy e kérdés a Népszövetség tanácsa elé került. Kiegészítve előlött való elégtételünket az a megcáfolhatatlan tény, hogy a revízióra való törekvésünk jogosultságának elvét nem sikerült elgáncsolni, vagy azt a világbéke veszedelmének feltüntetni.

Egészen érdekes visszatekinteni arra, hogy a kisantant képviselőinek viselkedése ebben a kérdésben észrevehető eltéréseket mutatott fel.

Titulescu valóságosan elsajátította a magyar revízió jelszavát, a »Nem, nem, soha!« szövegűt és ezt hangoztatta valóságos elkeseredéssel. Odáig ment el ebben, hogy elbizakodottan azt hangsúlyozta, hiábavaló is minden erőlködés magyar részről, ha Titulescuék beszégetnek ezzel a maguk elutasító álláspontját.

Benes, aki a tanítók ama fajtájához tartozik, amely maga is folyton tanul, már nem volt oly hetyke, mint a római császárok késői utóda, hanem megkülönböztetést tett a békés és a terrorisztikus revízió közt. Benes beszédén megérzett, hogy ő egyszerű tagadással és nem, nem, sohával még sem látja elintézhetőnek a kérdést, amelynek európai helyzetét, úgy

Genf a megegyezés után.

Lavalnak Kánya külügyminiszter előtt tett nyilatkozata. Eckhardt Tibor a helyzetről.

A Pesti Hírlap idegennyelvű kiadásának hatása.

— A Pesti Hírlap kiküldött munkatársának telefonjelentése. —

(Felvételünk a Képes Pesti Hírlapban.)

Genf, dec. 11. Ötnapi köd és eső után kedd reggelre kiderült az ég, felszállt a köd, legszebb kék mosolyával ragyog a Genfi-tó, sőt a Saleve sárgabarna sziklasáncja mögött felséges hideg pompájában megjelenik szemünk előtt a Mont Blanc örök hóval fedett hegylánca. A természet a maga tárgyilagos bölcsességével és mindenmindegy közönyével igen keveset törődik az emberparányok perpatvaraival és viszállyaival. A Nemzetek Szövetsége előtt lefolyt ötnapos nehéz és kínos vita azonban épügy ráféküdt az emberek lelkére, mint a Genfi-tavat eltakaró köd és a Mont Blanc-t elfedő felhő. Az éjszakai elintézés pedig a felszabaduló napsugár örömteljes derűjével töltötte el a lelkeket. Az elutazásra készülő delegációk körében kivétel nélkül mindenütt a megkönnyebbülés és öröm érzése uralkodik. Mert senki sem tudja jobban, mint ők, a napok óta folyó titkos tárgyalások résztvevői és ismerői, hogy mily nagy veszedelmet sikerült most Genfben az emberiség felől elhárítani.

Most már nyíltan beszélhetünk: Magyarország és Európa a leggyverszűnetek megkötése óta még sohasem volt közelebb egy rettenetes háborúhoz, mint most. A szerb kormányrajtó állandó szélsőséges izgatása Magyarország ellen, a magyarok tömeges kiűldözése Jugoszlávia területéről, olyan feszült helyzetet teremtett, amelyben attól lehetett félni, hogy váratlanul kirobban valami befejezett tény, ami megsemmisíti az itt

folyó béketörekvések kilátásait. Ez volt az oka, hogy hétfőn, amikor a kisantant-államok már a délelőtti folyamán kijelentették, hogy megfelelő elégtételnek tartják a Laval-féle formulát, amikor már csak Magyarország hozzájárulásának megnyerése volt hátra, a fásaszto és izgalmas délutáni ülés után éjszakára is együtt tartották a tanácsot. A nagyhatalmak, miután végre némi reménye mutatkozott a szembenálló felek megegyezésének, mindenáron ki akarták erőszakolni a végleges elintéztet. Az elmúlt napok alatt inkább a mérték-telen kívánságokkal handabandázó kisantant mérséklésével foglalkoztak a nagyhatalmak. Hétfő reggeltől kezdve Magyarország volt az előtérben, Magyarországot igyekeztek áldozatok hozására és a megoldás elfogadására rábeszélni. Abban a rövid szünetben, amely az esti ülést az éjszakai ülés elválasztotta, Kánya Kálmán többször is felhívta Gömbös Gyula miniszterelnököt. Két beszélgetés között pedig felkereste Eden főpecsétőrt, akinek vacsorára vendégei voltak. Eden az asztalnál hagyta vendégeit és így vonult vissza a magyar külügyminiszterrel való tárgyalásra. Kányának sikerült elérnie, hogy a délelőtti megállapított szövegben az éjszaka folyamán még apróbb változások, enyhítések történtek és azokhoz a kisantant is hozzájárult.

Genfben tegnap mindenki ezeket a megbeszéléseket figyelte. Azzal, ami az üléssteremben történt, tulajdonképpen senki sem törődött. Vilá-

látszik, jobban meg tudja ítélni, mint román kartársai.

A jugoszláv külügyminiszter egyáltalán kevesebbet beszélt, mint segédai és ebben a kérdésben nem exponálta magát különösképpen, föltételezve, hogy mindenki tudja, hogy kollégái véleményén van.

A francia külügyminiszter ismét emlegette ugyan azokat a határköveket, amelyeknek megingathatatlanságát a francia parlamentben is szóvá tette, de az igen szép szónoki formula hangoztatása mellett, a kulisszák mögött, a legbecsületesebben és nagyon is számottevő erejének végső megfeszítésével mindent megtett a veszedelmes fordulatok elhárítására.

Lavallal szemben mi Apponyira hivatkozunk, aki már évekket ezelőtt megmondotta, hogy vannak Európában igen tisztességes gondolkodású, jóra való emberek, akik valóban meggyőződésből vallják, hogy a Párizs körüli békék megbolygatása háborút jelent. De az elhunyt nagy magyar államférfi azt is megjövendölte, hogy azoknak a száma az idők folyamán csökkenni fog s ez be is következett.

A magyar revízió hódító uton van s ma már csak igen kevesen lehetnek azok, akik elmesznek s főleg igazságosnak találják Titulescu ama meghatározását, amely szerint »a revízionizmus és a terrorizmus két olyan dolog, amely szoros összefüggésben áll egymással. Olyan rokonság szála van köztük, mint aminő az atyát fűzi gyermekéhez.«

Eckhardt a maga záróbeszédében kitért erre is, megkérdve ellenfelét: »vajjon nem lát-e sokkal szorosabb kapcsolatot az igazságtalanság és a terrorizmus között?«

Amit mi azzal egészíteniünk ki, hogy Titulescu a revízióról való ezen felfogásával a villámháritót teszi felelőssé a villámcsapásért!

Ha Magyarország nem adna példát arra, hogy békés eszközökkel is lehet igazságtalanságok és sérelmek jóvátételére törekedni, ak-

kor a Duna völgyében már réges-régen a pokol minden szörnyüségéi felszabadultak volna s szednék százezerszámra a maguk áldozatait.

Mert egészen hamis beállítás az, amelyet a kisantant terjeszt világszerte, hogy ezen a szerencsétlen területen csak mi magyarok vagyunk a fenegyerekek, egyébként mindenki meg van elégedve a sorsával s ha bennünket elnémítanak, minden nap hálaadó zsolozsmák szállanak az ég felé a párizskörnyéki békék nagyszerűen sikerült voltaért.

Ezzel szemben megállapítjuk a következőket, amiket ismételtelen megirtunk a Pesti Hírlapban:

A Duna völgyét a következő államok alkotják: Ausztria, Magyarország, Csehszlovákia, Románia, Jugoszlávia és Bulgária. Ennek a hat országnak összesen 69 millió lakosa van. A három kisantant-állam lakossága 47 millió. Ebből a 47 millióból 21 millió a legkegyetlenebb eszközökkel elnyomott kisebbség, amelynek leghőbb vágya, hogy szabaduljon a mai túrheterellen helyzetéből. Maradna tehát a kisantant-államokban 26 millió olyan ember, akikről faji eredetüknél fogva, az egyszerűbb számítás kedvéért fel akarjuk tenni, hogy helyeslik a Duna völgyének mai politikai helyzetét. Magától értetődő, hogy Magyarország 9 millió, Ausztria 7 millió és Bulgária 6 millió lakosa nem tud és nem akar belenyugodni a párizsi békék által teremtett helyzetbe. Ha ezeket hozzáadjuk a kisantant-államokban talált 21 millióhoz, összesen 43 millió elégedetlen ember él a Duna völgyében. A Dunavölgy sorsában közvetlenül érdekelt embertömegek kétharmada, összesen 43 millió, a mai helyzet megváltoztatását követeli, annak fenntartását pedig egy 26 millió lelket számláló kisebbség óhajtja.

Íme, ezt a szörnyüségűs dinamiktraktárt teremtette meg Trianon s ha a magyar józan-ság, bókeszeretet, az igazságának erejébe vett hit nem háritották volna el a robbanást, a

A LXX. SZÁMÚ „EGYBOL-KETTŐT” REJTVÉNYSOROZAT PÁLYÁZATI SZELVÉNYE.

Az alábbi napokon között rejtvényekből a következő betűk elhagyásával kaptam egy szóból kettőt:

Kedd	Szerda	Csüt.	Péntek	Szombat	Vasár.
XI. 11.	XI. 12.	XI. 13.	XI. 14.	XI. 15.	XII. 16.

Egy-egy koskaba csak egy betűt szabad beírni.

Név:

gos volt, hogy a szombati kudarc után a kisantantvezéreknek alkalmat kell még adni arra, hogy a szívüket kiöntsék. *Titulescu, Benes és Jęfics* tulajdonképpen nem is Genfnek, hanem a román, a cseh és a szerb közvéleménynek beszéltek. Mindenki tudta, nem arról van itt már szó, hogy a jugoszláv vádának, vagy a magyar védelemnek van igaza, hanem arról, hogy miképpen lehet elkerülni a háborút.

Szerencsére sikerült elkerülni a háborút és általános a vélemény, hogy a Nemzetek Szövetsége ezzel bebizonyította, hogy mégsem sóhivatal, hanem élő valóság, mert abban az eszmében, amelynek a megtestesítője; a nemzetek együttműködésének gondolatában óriási erő rejlik. Olyan erő, ami a Magyarország védtelen és védelemre képtelen helyzetétől felbátorított belgrádi kardcsörtetőket visszavonulásra kényszerítette. Magyarországon is méltányolni kell azt a szolgálatot, amelyet a Nemzetek Szövetsége tett a béke ügyének. Halálával kell megemlékezni arról a minden fenntartás nélkül nyújtott olasz támogatásról, amelyet a genfi nehéz napok alatt éreztünk. Emellett azonban nem szabad elfeledkeznünk arról sem, hogy Lengyelország képviselője mellénk állott. És amit első helyen kellett volna megemlíteni: Eden főpecsétör szerepét, aki Anglia legnemesebb és legszebb hagyományaihoz hűven töltötte be a pártatlan bíró és a becsületes közvetítő nehéz szerepét. Igazságtalanság volna azonban, ha a magyar közvélemény keserűséggel fordulna Laval francia külügyminiszter felé, aki első beszédének első mondatában azt jelentette ki, hogy Franciaországban az ügyben Jugoszlávia mellett áll. Itt úgy fogták fel a dolgot, hogy Lavalnak bizonyos mértékig együtt kell haladnia Jęficsel és a kisantanttal, mert csak így tudta megakadályozni, hogy azok magukra hagyatva és elkésredve végzetes lépésre ne ragadtassák magukat.

Es most közbevetőleg térjünk vissza a hétfő éjszakai ülés egyik legérdekesebb epizódjára, Laval és Kánya Kálmán beszélgetésére. Amint azóta meggyőződtem róla, Laval valóban megtette a *Pesti Hirlap* keddi reggeli számában megírt kijelentést, annak azonban már előzményei voltak. Kánya és Laval együtt jöttek ki a teremből, sűrű tömeg hemzsegett körülöttük és így sokan hallgatták, hogy mit beszélnek egymással. A magyar külügyminiszter valamilyen magyarázattal Lavalnak

A francia külügyminiszter erre válaszul mondta Kányának azokat a szavakat, amelyekről keddi reggeli tudósításomban már beszámoltam.

— *Látja, kegyelmes uram, Franciaország most is bebizonyította, hogy hű és őszinte barát. Kísérleljék meg önök is, hogy ezt a barátságot megérdemeljék.*

Amire a magyar külügyminiszter, a körülállók szerint, ezt felelte:

— *Nehéz dolog, kegyelmes uram! Nagyon nehéz dolog!*

A magyar külügyminiszter válasza nyilván arra vonatkozott, hogy Franciaország feltételhez köti barátságának megszerzését. Ahhoz, hogy azt megnyerhesse, Magyarországnak együtt kell működni a kisantant-államokkal, ami a mai helyzet szerint nem jelent egyebet, mint a revíziós követelések teljes elrejtését és meghódolást Benes és a kisantant politikája előtt.

Igazságtalanság volna, ha a legmelegebb méltánylás és elismerés hangján nem emlékeznék meg *Eckhardt Tibor* Genfben végzett munkájáról. Abban a szörnyű nehéz helyzetben, amelybe a jugoszláv vádaskodás hozott bennünket, *Eckhardt Tibor* Magyarországnak méltó képviselőjének bizonyult. Nagy dolog, hogy ő, aki mégis csak ujonc ebben a nemzetközi gyülekezésben, sikeresen állta meg a helyét olyan kipróbált vén rókkakkal szemben, mint *Benes* és *Titulescu*, akik ebben a pillanatban a Nemzetek Szövetségében szereplő államférfiak közül a legrégebbi vendégei Genfnek. *Benes* is, *Titulescu* is, pontosan ismerik a Nemzetek Szövetségének légkörét, minden csalafintasághoz, minden fogáshoz értnek, amivel maguk felé fordíthatják a különféle országok képviselőinek hangulatát. Ezáltal azonban mind a kettő kudarcot vallottak, főcéljukat nem tudták elérni: a *Nemzetek Szövetsége nem bányegyezte meg a magyar kormányt és Magyarországot*. Az elfogadott határozat pedig a jövőben sem teszi lehetővé a revízióért folyó küzdelmet. Minden tulás nélkül megállapíthatjuk, hogy *Eckhardt* igen jó benyomást tett úgy a tanács tagjaira, mint az egybegyűlt diplomata- és újságíró-társaságra. Általános méltánylásra talált hidegvére, uri felépése, szónoki ereje.

Kedden délután felkerestem és megkértem *Eckhardt Tibort*, hogy a genfi nagy csatáról mondja el véleményét a *Pesti Hirlap* számára. Ezt válaszolta:

— Amikor Genfben megérkeztem, a helyzet meglehetősen bizonytalan és bizonytalan volt. Két dolog volt előttem az első pillanattól kezdve világos: Az egyik, hogy a marseillei királygyilkosságot a kisantant Magyarország ellen irányuló politikai manőver céljaira akarja kihasználni. A másik nyilvánvaló tény pedig az volt, hogy ennek a célnak elérése érdekében minden pressziót és fenyegetést meg fog kísérni, mert az elítélendő királygyilkosság morális háttére által fedezve, ezáltal többet engedhet meg magának, mintsem a múlt

ban magyarországalienés akciói során tette. Ebben a kényes, sőt könnyen veszélyessé válható helyzetben első kötelességem az volt, hogy minden félelmet és gyengeséget kizárjak, ne hogy ellenfeleink aggasztó szándékait ezzel is megerősítsük. Határozott és világos állásfoglalásra volt szükség, amely a magyar becsületet és tekintélyt mindenekfelett megóvjá. A világsajtóval is azonnal meg kellett teremteni azt a baráti összeköttetést, amelynek főleg az angol sajtó részéről egész akciónk során annyit használtunk és amely oly sok értékes baráti megnyilvánulásra vezetett. Egy kedvezőbb atmoszféra megteremtése után a népszövetségi titkárság megfelelő információja, a nagyhatalmak ittlévő képviselőivel való tárgyalások, ezek során az ő részletes felvilágosításuk és álláspontjuk megismerése képezte feladatomat. Ez a munka is eredménnyel járt. A tanács szombati ülésén kiderült, hogy az asztalnál ülő tizenhat tag közül, a három kisantant-államot leszámítva, csak kettőnek az állásfoglalása volt Magyarországgal szemben barátságos, a többi hatalom képviselője egyáltalán a magyar álláspont védelmére szólalt fel tárgyilagosan és politikai mellékcél nélkül. A morális csatát szombaton, a diplomáciai csatát pedig tegnap, hétfőn nyertük meg. Amikor Anglia vállalta az ügyben az előadói tisztét, nagy felelősséget vett magára, hogy olyan biztositókat nyújt nemcsak Magyarország, de minden békeszerető hatalom számára, amely a jugoszláv-magyar incidens békés és nyugodt elintézésének legerősebb garanciája. Ezzel az ügy lényegileg elintézését nyert és a részletek likvidálása most már simán fog lefolyni. A *Pesti Hirlapnak* a kegyetlen kiutasításokról szóló száma rendkívül hasznos volt. A legjobb időben jött és eleven bizonyítást képezi annak az áldozatkész hazafias tevékenységnek, amelyet *Légrady Ottó* barátom részéről a magyar élet minden sorsdöntő problémájának tárgyalásakor olyan jólesően tapasztaltam és amellyel valamennyiünk háláját a legnagyobb mértékben kiérdemelte.

A *Pesti Hirlap* különszáma... Igen ez különleges és sajátos színfoltjává vált a jugoszláv-magyar panasszal foglalkozó rendkívüli tanácsülésnek. Mint már beszámoltam róla, az első felek, a legelső lapellendők, már a délutáni ülésen felbukkantak. Vacsoraidő után sokan voltak, akik a szállásukon talált *Pesti Hirlapot* az éjszakai ülésre magukkal hozták. A karzatokon, az újságírópádkon, a diplomaták számára fenntartott székeken, de még a tanácsasztal mellett is felbukkant a *Pesti Hirlapnak* a Jugoszláviából a határra dobott magyarok sorsával foglalkozó angol- vagy francianyelvű száma. Főleg a képes melléklet érdekelte az embereket. Ott, ahol a *Pesti Hirlap* tragikus jelentőségű számát kibontották, egyszerre csak összedugták fejüket az emberek. Azt, hogy a *Pesti Hirlap* propagandaszáma

trianoni bölcsék szerencsétlen tálakmánya már régen a legrémesebb katasztrófát idézte volna elő.

Bár sohasem gondoltunk arra, hogy erőszakkal hajtsuk végre a revíziót, ma milliószor kevesebb okunk lenne erre, mint valaha.

Európa tulnyomó része má már revíziópárti. Azzá lett egyfelől azért, mert a Duna völgyében uralkodó állapotokat közveszélyesnek tartja, de azért is, mert meggyőződött arról, hogy a mi revíziós küzdelmünk alapelve a békés megoldás. Az elmúlt napokban a jugoszlávok is szivesek voltak a revíziós eszme szolgálatába állani, amikor ezrével kergették ki Szerbiából a nemzetközi szerződés védelme alatt ott élő kisebbségeket s döntöttek nyomoruságba — minden megállapítható ok nélkül — ezer meg ezer magyar családot. Miután a jugoszlávok azt hirdették, hogy semmi különös intézkedés részünkről nem történt s a magyarok is kiutasították szerbiket, sőt a pozsonyi cseh rádió odáig ment el vakmerőségében, hogy azt trombitálta a világba, hogy a felpanaszolt »atrocitások« csupán hangulatkeltésre szánt magyar hazugságok. A *Pesti Hirlap* kötelességének tartotta angol és francia nyelvű kiadásaiban írásban és képen hiteles beszámolót adni erről a külföldi közvélemény számottevő képviselőinek. Nem gondoljuk, hogy ez az eset a revízió ellenségeinek a számát gyarapította volna, sőt ellenkezőleg, ez is bizonyítékul szolgált arra, hogy az a terrorizmus támogatója, aki a revizionizmus ellensége.

Egészen világosan felsorakoztak már e kérdés körül az európai államok. Nyugodtan megállapíthatjuk, hogy a kisantant és nagy protektora kivételével a revízió szükségességének hirdetői és elismerői vannak tulsúlyban. Sőt akkor is csak tény: állapítunk meg, ha

megmondjuk, hogy Franciaországban is reménytelően szaporodik azoknak a száma, akik hasznosnak tartanak nemzetükre, ha Franciaország engedne merevségéből s a Pézet beszédei, a Gustav Hervé cikkei letagadhatatlan bizonyítékai ennek.

Ami pedig a többi nagyhatalmat illeti — Olaszország volt az első, amely, még ellenfeleit is személtetésével lenyugvó Duce-ja útján kinyilatkoztatta, hogy semmiféle békeszerződést nem lehet örök időkre változatlanul fenntartani. Mennyire igaza van ennek a kivételes nagyságu férfinak, mi sem igazolja inkább, mint az, hogy a versaillesi szerződésen annyit lyukat ütöttek már, hogy inkább hasonlít színtárhoz, mint pajzshoz. Nincsen az az emberi alkotás, amely meg ne öregedne s fiatalabb, az idők járásához alkalmazkodó újjászervezést ne kívánna. Ezt érzi, vallja a nemes lengyel nemzet is, amelyhez régi és új barátság kötelékei fűznek bennünket.

S vajjon a hatalmas brit birodalom, amely világuralmát nem kis részben annak köszöni, hogy az egy helyben való topogást nem ismeri, hanem gyakorlati érzékével, ha meg gondoltan is, új meg új módszerekkel köti magához a hatalmi körébe tartozó erőket, elzárkózhatnék e gondolatmenet előtt?

Dehogy is teszi ezt.

Ma már az angol parlament többsége a magyar revízió jogosságának hive lett, ami annál értékesebb reánk nézve, mert olyan rosszmájú vagy oktondi politikus el sem képzelhető, aki komolyan azt állíthatná, hogy Angliának valami közvetlen érdeke lenne a Duna-völgy helyzetének rendezésében. Ellenben éles szemekkel fölismerték, hogy világproblémával állanak szemben, amelynek becsületes megoldása minden nemzetnek egyformán érdeke.

A *Pesti Hirlap* olvasói emlékeznek arra, hogy cikksorozatban mutattunk rá Anglia prominens szerepére a békebonnyodalmak elintézésében. A jó bíró, a pártatlan bíró, az érdektelen bíró, az igazságtalanságokat lelkéből gyűlölő bíró feladatát juttattuk neki s mi sem csalódtunk benne, mint senki, aki becsületes ügyet képvisel.

Az angol közvélemény valósággal felforradt a legutóbbi szerb kegyetlenkedések alkalmából és sajtója valósággal megrendítő hangon mutatott rá, minő kalváriát járhatnak a megcsontított, lefegyverzett magyar nemzetet.

Angliának se mi nem vagyunk szövetségesei, sem pedig a kisantant. De Anglia megbonthatatlan szövetségben áll a becsülettel, a tisztességgel s ennek a szövetségnek a sérelmét látta mindabban, amit Magyarországgal követnek el olyanok, akik pisszenni se mernének, ha felkészültségünk csak megközelítené is az övékét.

A revízió tehát tovább masiroz a maga, a világbékét biztosítani kívánó útján. Barátoknak egész sora kíséri s a legutóbbi genfi tárgyalás ebben a tekintetben csak megerősíthette igazságunk erejébe vetett hitünket.

Ettől teljesen független az a határozat, amelyet a királygyilkosság kérdésében fogadott el, Magyarország szavazatával is, kifogástalan egyhangúsággal a Tanács. Bár a tárgyalás során egészen nyilvánvalóvá lett, hogy Jugoszláviának és hozzá csatlakozott szövetségeseinek vádjai könnyelműek, felületsek és bizonyításra alkalmatlanok voltak, a Népszövetség elé került súlyos probléma csak kompromisszum útján volt megoldható. Magyarországnak hozzá kellett járulnia ahhoz, hogy újabb vizsgálat tárgyává teszi, voltak-e olyan hatósági közegek, amelyek hanyagul jártak el

a tanács nyílt ülésén a tanácsasztalra került, még a kisanant sem kifogásolhatja, mert maga Titulescu volt az, aki ezt a számot odavitte. Antoniadnek, Románia itteni delegátusának a kezéből vette ki az újságot, leült vele a helyére, azután elmerült *Herczeg Ferenc* cikkének az olvasásába. Belékkantott a riportrészbe, majd a képslapot terítette ki maga elé. Szomszédai: *Jeftics* és *Tevfik Rüsdi* bej, érdeklődve pillantottak rá a képes oldalakra. Titulescu pedig újjával az egyes képeket bökdösve, élénken magyarázott nekik valamit.

Általában a kisanant-emberek voltak azok, akik a legnagyobb érdeklődést árukták el a *Pesti Hirlap* propagandaszámával szemben, mert rögtön átérték annak jelentőségét és agitációs erejét. Titulescu mellett *Fotics*, Jugoszlávia itteni követe, volt a *Pesti Hirlap* francia példányának legalaposabb tanulmányozója.

Vajon mit magyarázott *Titulescu*, mialatt a *Pesti Hirlap* megdöbbenő erejű fényképeit mutogatta? Mi a véleménye *Foticsnak* a belgrádi kormány szegényéről, amit a *Pesti Hirlap* a nemzetközi élet legkiválóbb szereplője előtt kitergetett? Ezt természetesen nem tudhatjuk. Erdekes volna, ha ismernők a nagyhatalmak képviselőinek és a semleges államok diplomatáinak véleményét. Arra azonban gondolni sem lehetett, hogy a mai légkörben, amikor mindenki vigyáz arra, hogy a Magyarország és Jugoszlávia között támadt feszültségek ki ne éleződjenek, ezt megkérdézzük tőlük. Az újságírók helyzetét természetesen könnyebb. Ők ki is mondják, ami a szívükön fekszik. Nos, hát a *Pesti Hirlap* francia és angol kiadása valóságos szenzáció volt az újságíróársadalomban. Kézről-kézre jártak a lappéldányok és sokan voltak, akik egy pillanatra sem titkolták a jugoszláv embertelenséggel szemben érzett felháborodásukat. Őket a dolog mesterségbeli része érdekelte:

— *Finomtolu író ez a maguk Herczeg Ference*, — mondta az egyik ur.

A másik a riportcikk megdöbbenő adatai fölött szörnyűködött. A harmadik igen hízog véleményét mondott arra a technikai készletségre, amellyel a *Pesti Hirlap* ezt a számát kiállította.

Úlén közben, bent a teremben, az újságírói karzalon történt. Az egyik kolléga, akit igen felháborítottak a *Pesti Hirlapban* megismert emberelenségek, ezt kérdezte tőlem:

— Miért nem hozta a magyar kormány ezt az ügyet a Nemzetek Szövetsége elé?

— Azért — feleltem —, mert nem akarta elmergesíteni a helyzetet és Európa békéje érdekében óvakodott attól, hogy csökkentse a megegyezés kilátásait.

Az egyik francia kolléga beleszólt a beszélgetésbe:

— Felesleges is volt, hogy a magyar kormány a dolgot a tanács asztalára hozza. Megtette ezt helyette a *Pesti Hirlap*.

És *Titulescu* mutatott, aki a tanácsasztal mellett a *Pesti Hirlapot* olvasta.

Benda Jenő.

a hazánkban tartózkodó horvát emigránsok tevékenységének ellenőrzésében s az újabb vizsgálatról jelentést kell tennünk a Népszövetségnek. Ezért mondtuk fejtegetéseink bekezdésében, hogy bár »Róma szólt«, az ügy befejezve még nincs. A kompromisszum azonban, amelybe a kormány belement, legalább elhárította azt a veszélyt, amelyet *Laval francia* külügyminiszter akként jellemezett, hogy könyökünkkel suroltuk a háborút.

Ennek a komolyan veendő államférfiúnak ez a kijelentése megnehezíti, de egyszerűsített megkönnyíti álláspontunk őszinte megnyilvánítását a magyar kormánynak, főmegbizottja útján kifejtett taktikáját illetőleg.

Őszintén megvalljuk, nekünk nem volt kedvünkre való, hogy a magyar főmegbizott, természetesen a kormány felfogását szolgálva, nem tért ki teljes részletességgel a királygyilkosság igazí okaira s azokra a körülményekre, amelyek azt — nem *Jankapusztán* — magában az ellenünk vádat emelő államban előkészítették.

Hálás feladat lett volna meggyőzően bebizonyítani, hogy nem külföldi intrikák játszottak közre ennek a felette tragikus eseménynek a felidézésében s nem került volna súlyosabb megerősítésbe annak igazolása sem, hogy a vádat emelő az ilyenfajta bűntények megítélésében nem mindig tanusították a jelenlegi felfogást.

De *Lavalhoz* hasonlóan, a tanácsülés minden résztvevője aggodalommal érezhette, hogy a tüzesóvák közel járnak a puszkaporos hordóhoz.

Ezért törekedett mindenki, barátaink is arra, hogy oly megoldást találjanak, amely Magyarország becsületének érintetlenül hagyásával és megaláztatása elkerülésével, mondjuk ki őszintén, az újabb világháború lehetőségét kiküszöbölje.

A Népszövetség rendkívüli ülészakát kedden délután befejezték.

A tanács elintézte a saarvidéki népszavazással kapcsolatos kérdést. — A Genfben összegyűlt államférfiak megkezdték a hazautazást.

Genf, dec. 11. A népszövetségi tanács nagy izgalom közepén lefolyt rendkívüli ülészakája kedden délután befejeződött s a delegátusok az esti órákban már elutaztak Genfből. Az utolsó nyilvános ülésén, amely délután félnyolcor kezdődött, végleg elintézték a saarvidéki népszavazással kapcsolatos utolsó kérdést: a nemzetközi rendőrhadtest kiküldetésének kérdését és kidolgozták a rendőrhadtest szervezeti szabályzatát. Az erre vonatkozó jelentést a Népszövetség Saar-bizottságának elnöke, báró *Aloisi* terjesztette be a tanácsnak. A jelentés értelmében a Saarvidékre kiküldendő nemzetközi rendőrhadtest olasz, francia, holland és svéd csapatokból áll. A rendőrhadtest főlöve a saarvidéki kormányzóbizottság rendelkezik, amely arra használja fel a csapatokat, hogy biztossá a Saarvidék rendjét és nyugalomát. A saarvidéki kormányzóbizottság minden lehetséges kedvezményt megad a nemzetközi rendőrhadtestnek úgy a csapatok elhelyezése, mint a rendőri feladatok végrehajtása tekintetében. A szállítási és élelmezési költségeket a népszavazás céljaira felállított alapról fedezik. Amennyiben ez az alap elégtelenné bizonyulna, a Népszövetség Saar-bizottsága a német és a francia kormányhoz fordul a további költségek előteremtése céljából. A Népszövetség vagyonát és jövedelmét semmiesetre sem szabad felhasználni a nemzetközi rendőrhadtest költségeinek a fedezésére. A határozati javaslat végül a rendőrhadtest rekvirálási jogát szabályozza és megállapítja, milyen bíróságok hatáskörébe tartoznak az esetleges büntető eljárásokat illetően a nemzetközi rendőrhadtest tagjai.

A népszövetségi tanács egyhanguan tudomásul vette báró *Aloisi* jelentését s a saarvidéki nemzetközi rendőrhadtest felállítását ezzel jogerőre emelkedett. *Massigli* francia főmegbizott bejelentette, hogy Franciaország ingyen szállítja a nemzetközi rendőrhadtest csapatait francia területen át. *Massigli* egyuttal közönytet mondott Hollandia és Svédország kormányának azért, hogy hajlandók voltak csapatfeketek küldeni a Saarvidékre. *Westman* svéd és *Van Rappart* holland delegátus kijelentették, hogy kormányuk boldogan áll a népszövetségi tanács rendelkezésére.

Benes elnök ezzel berekesztette a népszövetségi tanács nyolcvanharmadik ülészakát s a januári rendes tanácsülést január 11-ére hívta össze. A kialakult szokások szerint a tanácsnak január harmadik hétfőjén, 21-én kellett volna csak összejúlni, ezuttal azonban úgy találták, hogy nagyon célszerű lenne, ha a tanács a január 19-át kitűzött saarvidéki népszavazás napján permanensban lenne.

A népszövetségi tanács ülése után a Genfben összegyűlt államférfiak csomagolni kezdtek s a késő délutáni órákban már megkezdődött a tömeges hazautazás. *Laval* francia külügyminiszter már délelőtt elutazott és nem volt ott a népszövetségi tanács záróülésén. (Inf.)

Laval és Aloisi tanácskozása.

Genf, dec. 11. *Laval* francia külügyminiszter és *Aloisi* báró olasz megbízott között ma megbeszélés

Ezért kellett a magyar főmegbizottnak hallgatnia sok mindenféléről és mérsékletet tanusítani akkor is, amikor egyes ellenfeleink ezt az erényt nem gyakorolták. Végeredményben tehát egyik fél sem vonult vissza legyőzöttként a csatáról, de magyar győzelemről igazán nem lehet beszélni.

De ha már így akarta a sors, nekünk jó példával kell előljárnunk a megegyezés becsületés, hátsó gondolat nélkül való betartásával. Ha újabb vizsgálatra köteleztük magunkat, ennek őszintének, kifogásolhatatlannak kell lennie. Még a látszatát sem szabad annak felidézni, mintha Magyarországnak bármilyen irányban takargatni valója lenne.

Annál is inkább meg kell ezt tennünk, mert Jugoszláviának s általában a kisanantnak az lesz a törekvése, hogy újra Genf elé vigye az ügyet. Ott pedig nekünk többé nem szabad a vádoltak padjára kerülnünk, mert nekünk ezer okunk és jogunk van arra, hogy ott mint vádlók lépünk fel.

Egyelőre azonban az ügy ezen része formailag be van fejezve. De van egy elintézetlen része is. A magyar kormánynak minden követ meg kell moztatnia, hogy a Jugoszláviából kiűzött szerencsétlenek ismét visszatérhessenek otthonukba és kárpótlást nyerjenek károsodásukért.

Ez sürgős és elmulaszthatatlan kötelesség, amely, ha diplomáciai uton nem volna elintézhető, a Népszövetség napirendjére lesz kitűzendő.

Végül azonban teljes higgadsággal megállapíthatjuk, hogy bár Genfben, az általunk kívánt elégtétel elmaradásával károsodás érte nemzetünket, vigasztaló és nagy reménységre jogosító körülmény az, hogy a revíziós gondolat és törekvés mi kárt sem szenvedett, sőt megerősödött került ki ebből az aggodalmasan súlyos nemzetközi összeütközésből.

volt *Laval* római útjának előkészítése ügyében, Francia körök értesülése szerint egyáltalán nem bizonyos, hogy a látogatásra még karácsony előtt sor kerül. Mindenesetre

az a véleményünk, hogy a délszláv-magyar bonyodalom tegnapi megoldása az olasz-francia kizsáradást is megkönnyíti.

Laval külügyminiszter Genfből való elindulásakor az *Intransigeant* genfi tudósítója előtt a következő rövid nyilatkozatot tette:

— Genfben érkeztemkor nehéz légkört találtam. Rendkívül súlyos kérdések vártak megoldásra. Ezeket a kérdéseket most sikerült megoldanunk. Franciaország hű maradt barátaihoz és bőségesen kivette részét az összehőkítés fontos művéből.

A nemzetközi csapatokat december 22-ig küldik el a Saar-vidékre.

Genf, dec. 11. A Saar-kérdésben kiküldött külbizottság ma délelőtt elhatározta, hogy a csapatokat a lehetőség szerint dec. 22-ig küldik el a Saarvidékre. Ezenkívül e csapatkúldésekkel kapcsolatos vámmentességről és forgalmi kérdésekről tárgyaltak.

Saarbrücken, dec. 11. (Havas.) A kormányzó bizottság kellő intézkedéseket tett a december 22-én érkező nemzetközi csapatok elhelyezésére. 1500 ember a hányák igazgatósági épületeiben, 2600 embert részben középületekben, részben magánházakban helyeznek el.

Az angol sajtó rokonszenves kommentárjai.

London, dec. 11. A londoni lapok behatóan ismertetik a magyar-jugoszláv ügynek Genfben történt elintézéséhez az összes érdekelt fővárosokban fűzött sajtómagyarázatokat. Az idézetek élén mindenütt meleg elismeréssel szólnak az angol lapok a magyar sajtó kommentárjairól, amelyekben megállapítják, hogy az ügy elintézésében igen nagy szerepe van *Eden* főpécsetőr tárgyalagosságának. Kiténik, az angol lapok beállításából, hogy a magyar sajtónak ez az elismerő magatartása, amely olyan éles ellentétben áll a francia és a jugoszláv sajtó habzóval, kitűnő benyomást gyakorolt Londonban.

Ugyancsak behatóan idézik a lapok az olasz sajtó véleményét is, amely szerint Magyarország széplőtlen becsülettel került ki a küzdelemből.

— Végül részletesen idéznek néhány különösen kihívó hangú belgrádi lapvéleményt és a francia sajtó kommentárjait, amelyek egyhangulag *Lavalra* halmoznak minden sikert.

Az *Evening Standard* különösen az ellentétes táborok genfi felvonulását emeli ki és különösen a *revizionista* és a *revizió ellenes csoportok kialakulásával* foglalkozik. Ezt a kérdést azonban a tegnapi vitával sem tudták elintézni és a cikk végül figyelemzeti Angliát, fordítson hátra Európának.

A *Daily Express* genfi levelezője *dühös pathányogó kutyához hasonlítja Titulescu* amint a magyar állításokat egyenként a fogai közé vette és mérgezően rázogatta. *Titulescu* beszéde a harcias kihívás tetőpontját érte el, magas orrhangján minden mondatát dramatizálta, hosszú, vékony ujjával vállólán mutogatott a magyar megbízottra, aki ez alatt egészen közömbösen szivarozott és jegyezgetett. *Dühösen* forgó szeméit állandóan nyugtalanul hordozta körül a terem falain és amikor végre egy angol idézetben robbantotta ki vadjait, *Eden* nem tudta magát többé tartóztatni és harsogó nevetésre fakadt. Mialatt *Titulescu* az ásitó és közömbös megbízottak előtt toboit, az alatt a francia megbízott már szétosztotta a megoldásként javasolt egyezménytervezetet.

Titulescu és a revízió.

Párizs, dec. 11. A *Republique* *Titulescu* genfi beszédével kapcsolatban megállapítja, hogy a beszéd legfontosabb részei a revízióra vonatkozó kijelentések voltak. *Titulescu* ellentmondásba keveredett. Először kijelentette, hogy a revíziós törekvés nem a béke, hanem a háború ügyét szolgálja, majd elismeri, hogy a revízió törvényes lehetőség és hogy az alapokmány 19. cikkelye biztonsági szelepnek tekinthető.

Most már — írja a lap — mindenki megegyezik a békés revízió tanának jogosságára nézve, a revízió ténye pedig csupán időszűrés kérdése és az egyhangú beleegyezéstől függ. A lap szerint Magyarország becsülete sértetlenül került ki a marsei üggyből. Magyarország a határozati javaslat megszávalásával tagadhatatlanul nemzetközi társulékonyaságaról tesz tanubizonyságot.

